

Література:

1. Податковий кодекс України
2. Всеукраїнська професійна газета «Все про бухгалтерський облік»
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби"
4. Владимирська К. Амортизація у приватного підприємця//Податки та бухгалтерський облік.2005.-№65.-с.53

Михайлів М.В.,
студ. гр. ЕОАм-13,
Національний університет «Львівська політехніка».
Науковий керівник – Литвиненко Н.О.,
старший викладач кафедри обліку та аналізу

ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ І СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ

Дослідження історико-економічних аспектів розвитку інвентаризації в контексті економічних шкіл важливе для розуміння сучасного стану цього елемента методу бухгалтерського обліку та оцінки можливих напрямків його розвитку. Економічна еволюція будь-якого об'єкта в методологічній основі розглядається не заради її самої, а для полегшення розуміння сучасного і оцінки майбутнього.

Вищевикладене засвідчує актуальність теми та обумовлює мету дослідження. Метою публікації є дослідження змістового наповнення поняття «інвентаризація», її еволюції та визначення сучасного стану.

В економіці товарного господарства превалював статичний облік фактів, основою якого була інвентаризація майна. Проф. Я. В. Соколов характеризує цей період як перехідний, коли облікові дані та фактичний стан справ не були адекватними. Бухгалтерія була лише ймовірною, а інвентаризація вказувала лише на репрезентативність інформації. Чим більше співпадали результати перевірки наявності цінностей з даними обліку, тим кориснішою для практики були рахівництво та інвентаризація, і навпаки. Вчений відзначає, що інвентаризація в економіці товарного господарства була основним методом обліку (цит. за проф. Я. В. Соколовим [1, с. 52-59]). З появою і обґрунтуванням в 15 ст. подвійної бухгалтерії під інвентаризацією стали розуміти як роботу по складанню інвентарю з метою визначення майнового стану, так і спосіб визначення фінансових результатів.

У період розвитку промислового капіталізму поняття «інвентар» ототожнювалося з балансом. Такої думки дотримувався Ж. Саварі, який сформулював три підходи щодо взаємозв'язку між балансом та інвентарем, а саме: необхідність постійного та періодичного складання інвентарю; визначення того, що інвентар є джерелом балансу; інвентар і баланс повинні бути підставою для переоцінки майна, вимог та зобов'язань. В той же час В. Д. Белов проводив чітку межу між інвентарем і балансом. Він зазначив, що баланс – це висновок із книг, а інвентар – опис з природи, за допомогою якого можна уточнити баланс. Баланс – це історія руху засобів, інвентар – це статистична робота, що констатує наявність залишків в натурі (цит. за проф. Я. В. Соколовим [1, с. 290]).

На початку ХХ століття німецьке законодавство передбачало, що кожний купець при відкритті свого торговельного підприємства повинен чітко описати свої земельні ділянки, вимоги і борги, кількість грошей та інші майнові об'єкти; при цьому повинна бути проведена оцінка вартості окремих майнових об'єктів і зроблено висновок щодо співвідношення між майном і боргами. Складання інвентарю і балансу повинно проводитися протягом часу, який би відповідав нормальному ходу операцій. Якщо купець має склад товарів, інвентаризацію якого незручно проводити щороку, то достатньо проводити її раз на два роки. Однак це не позбавляє від обов'язків щороку

складати баланс. З цього пункту закону випливає, що річний баланс не обов'язково супроводжується інвентаризацією і що інвентар можна складати не так часто, як баланс, і що при складанні інвентарю доводиться враховувати характер діяльності підприємства.

Поняття інвентаризації в процесі еволюції економіки трансформувалося з найпростішої форми здійснення дій з перерахунку, перемірювання, зважування, метою яких було відображення фактичного стану об'єкта, до дій щодо виявлення фактичної наявності майна (складання інвентарю) з метою визначення власного та залученого капіталу, вкладеного в справу, і визначення фінансового результату від господарської діяльності.

В сучасних умовах господарювання мета інвентаризації полягає у виявленні фактичної наявності й стану об'єкта, що перевіряється, виявленні відхилень від нормативних, планових та ряду інших характеристик, у відповідності з якими він може функціонувати, та їх нормативно-правовому регулюванні.

Інвентаризація дозволяє перевірити достовірність документального оформлення господарських операцій і достовірність відображення в бухгалтерському обліку, а також внести необхідні виправлення та уточнення в облікові реєстри. Там, де немає добре організованої інвентаризаційної роботи, фактичні зловживання не є одиничними, вони не виявляються роками.

На сучасному етапі розвитку змішаної економіки необхідність проведення інвентаризації не зникла, а навпаки зростає. Інвентаризація за сучасних умов господарювання – це не тільки контрольний захід, що дозволяє виявити та оцінити фактичний стан майнової бази господарського суб'єкта, а й організаційно-правовий процес, в ході якого перевіряються й інші факти, що мають місце при здійсненні господарської діяльності та результати якого впливатимуть на управлінські рішення.

Під «інвентаризацією» розуміється перевірка наявності і стану майна підприємства та зобов'язань. Таке стисле трактування інвентаризації є вузько технічним і не розкриває суті та змісту цього поняття. «Поняття інвентаризації варто розглядати через призму змісту, який не може ототожнювати з категорією сутності, хоч ці категорії і є однопорядковими. Якщо сутність – це основа, суть процесу, тоді зміст – це сукупність важливих складових елементів даного процесу. Отже, сутність – основа, яка визначає зміст – основні елементи, що знаходяться в причинно-наслідковому зв'язку. З огляду на те, що інвентаризація ґрунтується на зіставленні кількох величин, її слід розцінювати як безальтернативний засіб пізнання, особливо в практично-прикладному тлумаченні. Інвентаризація є інструментом дослідження економічної реальності, яка пізнається в порівнянні» [2, с. 548].

Отже, інвентаризація сьогодні – це не лише теоретичне підґрунтя бухгалтерського обліку і господарського контролю, але й організаційна форма, яка використовується для виявлення та оцінки фактичного стану майнової бази, підвищення ефективності використання ресурсів, контролю за роботою матеріально відповідальних осіб, а також виявлення порушень в організації обліку майна, і причин, які породжують відхилення між його фактичною наявністю і даними обліку, виявлення винних в цьому осіб.

Література

1. Соколов Я. В. *Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней : учеб. пособие для вузов* / Соколов Я. В. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 638 с.
2. Бардаш С. В. *Інвентаризація: теорія, практика, комп'ютеризація* / Бардаш С. В. – Житомир : ЖІТІ, 1999. – 372 с.